

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

Director: **DIMITRIE ALEXANDRESCO**Redactor-proprietar: **I. S. CODREANU**

Decanul Facultății de Drept din Iași, fost Procuror-general la Înaltă Curte de Casație

Licențiat în Drept și științe de Stat
Avocat**ABONAMENTUL**

Pe an, în România, cu Tabla. 45 lei
6 luni 20
3 luni 10
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & AdministrațiaBucurești, **CALEA RAHOVEI**

Lângă Palatul Justiției

TELEFON M 16/98

*Rugăm pe d-nii abonați cari au de făcut
modificări la adresele d-lor, să bine-voinască a
ne trimite adresa exactă întrucât urmează a
se tipări bențile pentru expedierea ziarului.*

S U M A R

— Extinderea clauzei la ordin în creanțele civile. — Generalități, de d-l Dumitru Gălășescu;

JURISPRUDENȚA— Judecătoria rurală Bărevoești. Ocol. Domnești-Muscel: *Ion Georgescu cu Dr. I. Nănu-Muscel* (Despre servitutea de trecere. Teren înfundat, care însă are mai multe ieșiri la calea publică. Dacă dreptul de trecere se poate stabili prin prescripție, cu o Observație de d-l profesor D. Alexandrescu.

— Justiția de Pace din Carpenras (Acela care prin propriul său fapt și-a infundat locul său, nu poate avea acțiune contra vecinului spre a-i da loc de ieșire la calea publică), cu o Observație de d-l profesor D. Alexandrescu;

Rezumatele Jurisprudenței Curței noastre de Casație— *Casație s. I:* Privilegiul vânzătorului. — Ștergerea acestui privilegiu. — Dacă e nevoie de un jurnal al tribunalului care să ordone ștergerea privilegiului. — Prezentarea ambelor părți la judecător cu cerere prin care se arată că s'a achitat restul prețului.— *Casație s. II:* Umărare imobiliară. — Imobil în indiviziune. — Dacă creditorul unuia din comostenitori poate scoate în vânzare partea indiviză a debitorului său. — Art. 1875 c. civ. și 494 pr. civ.— *Casație s. III:* Taxe successorale. — Pământ rural mai mic de 5 hectare. — Scutire de taxă, când moștenitorii sunt descendenți. — Dacă scutirea se aplică și la construcțiile făcute pe acel teren. — Art. 48 § 1 din legea timbrului.**Extinderea clauzei la ordin în creanțele civile*)****GENERALITĂȚI**

Sub influența dreptului comercial, un mare număr de instituții comerciale au fost admise de dreptul civil, au devenit regulile de drept comun.

Aceasta își are explicația sa.

Este vădit că activitatea juridică, care odinioară se mărginea numai la lumea negustorilor, s'a răspândit în toate clasele societății. Ca și ei, agricultorii săvârșesc numeroase operații juridice, fac apel la credit, și deci au nevoie de reguli simple. Ca și ei, și cu drept cuvânt, pot pre-

tinde deci să beneficieze de instituțiile destinate a-i favoriza. În aceleași condițiuni se găsesc acei cari speculează asupra imobilelor, sau cari se ocupă cu întreprinderi de lucrări, precum construcțiuni de drumuri, plantațiuni, secarea bălților.

În sfârșit, cu avântul luat de societățile pe acțiuni în ultimul timp, indivizi exercitând profesiunile cele mai deosebite și mai străine comerțului, devin acționari, membrii ai societății comerciale, luând parte întrucâtva la întreprindere și la riscurile pe cari le prezintă. Spiritul de speculă pătrunde în acest mod în variatele păături sociale. Vechea barieră, care separă altădată pe comercianți de ceilalți indivizi, dispăre, și face loc unei omogenități sociale.

Eră deci natural ca, dispozițiunile edictate la început numai pentru comercianți, să tindă a deveni lege generală.

E un fenomen care s'a manifestat și altădată — la Romani — iar în timpurile actuale aproape la toate statele de europeană civilizație.

«Dacă influența dreptului comercial asupra dreptului civil e constantă și universală, ea e explicabilă prin aplicarea unei legi de naturală evoluție. Când există două legislații, cea mai simplă, cea mai puțin formalistă, cea mai echitabilă, și care face cu totul abstracție de naționalitatea indivizilor — și acestea sunt caracterele dreptului comercial în raport cu dreptul civil — tinde a-și extinde aplicația și a deveni legea comună și unică»¹⁾.

Convențiile părților, jurisprudența, adeseaori legiuitorul, au contribuit la desăvârșirea acestei evoluții.

În acest mod s'a procedat cu cesiunea de creanță și înlocuirea ei cu clauza la ordin sau la purtător.

¹⁾ *Lyon-Caen*. De l'influence du droit commercial sur le droit civil depuis 1804, Livre du centenaire, t. I, p. 207; *Thaller*. De l'attraction exercée par le code civil et par ses méthodes sur le droit commercial, t. I, p. 225; *Vivante*. Article: Annales de droit commercial — trad. Jseux, 1893; *Riesser*. Der Einfluss handelsrechtlicher eines burgerlichen Gesetzbuches für das deutsche Reich.

*) Acest articol face parte dintr'un interesant studiu ce va avea să apară în curând, în broșură.

Conform regulilor de drept comun, precum sunt formulate în art. 1690 și 1691 c. civ. fr. (1391 și urm. c. civ. rom.), cesiunea de creanță, pentru a fi opozabilă terților de către cesionar, trebuie notificată debitorului sau acceptată de el printr'un act autentic.

Intre creditor și cesionar ea e perfectă, pe dată ce s'a căzut de acord asupra obiectului și prețului; din acest moment cedantul încetează de a fi creditor, cesionarul luindu-i locul. Pentru a fi opozabilă terților, trebuie să fie îndeplinită una din cele două formalități indicate—căci fără ele creanța, cu toate că e cesionată, e considerată ca continuând să aparțină cedantului.

Sunt considerați ca terți, în cazul aplicării art. 1690 c. civ. (1391 și urm. c. civ. rom.), toți a-ri cari nu au luat parte la cesiune și cari au asupra-i drepturi a căror eficacitate ar fi compromisă dacă cesiunea ar putea să le fie opozabilă, cum sunt creditorii gașiști și popritori ai cedentului, cesionarii posteriori și debitorul cedat.

Legea presupune că acel care se obligă are intenția de a acorda debitorului dreptul să cedeze creanța, dar nu se poate merge până la a considera că a consimțit să nu fie informat de cesiune. Până a-i fi adusă la cunoștință în mod regulat, cedentul păstrează beneficiul situației sale anterioare. Cu toată cesiunea, el se liberează în mod valabil, plătind în mâinile cedantului înainte de acceptare sau liberare, sau chiar prin compensare, dacă el devine creditor al lui.

E cert că aceste dispozițiuni au format dreptul comun și chiar dreptul exclusiv, fiind aplicabile creanțelor civile, comerciale și chiar efectelor de comerț.

Dar, de vreme îndelungată, legea comercială a admis—cel puțin pentru unele creanțe—procedee de transmitere mai simple, și cari nu ocazionează mari cheltuieli, cu inserarea clauzei la ordin, ce servi la început ca expedient pentru a evita inconveniente care dădea naștere mandatului «*procuratio*» pe care trebuia să l dea cesionarul unei terțe persoane, pentru a încasa efectul la scadență. Numai mai târziu clauza începe să fie întrebuințată pentru a face mai ușoară negocierea polițelor, creditorul inițial bazându și pe ea dreptul său de a și substitui un cesionar printr'o simplă mențiune pe dosul titlului.

Titlurile vor fi deci de două feluri: cele emise către o anumită persoană și cele la ordin.

Transferul primelor rămâne supus dreptului comun, cesiunei de creanță; al celorlalte se va efectua printr'un simplu gir care diferă de cesiune din două puncte de vedere: acel al formei—in acest ultim caz fiind mai simplă și mai ușor de îndeplinit—, și acel al efectelor produse; trecerea dreptului operându-se în mod irevocabil și absolut,

nu numai față de cedant, dar chiar față de debitorul cedat și de terți, fără să fie nevoie de a se recurge la acceptare sau notificare.

Istoricii nu sunt de acord asupra epocii precise în care a apărut clauza la ordin. Ceea ce e cert însă e că, odată introdusă, întrebuințarea—clauzei la ordin—se extinse, cu toate rezistențele opuse, din cauza avantajilor ce le prezintă.

«Inserarea clauzei la ordin în titlu prezintă puțină importanță în aparență—dar produce efecte incalculabile, și pe care—cum just observă Paul Gide—tot genul jurisconștilor romani nu nu a fost în stare să o inventeze, cu toate că la Roma era în uz clauza vel cui jusserit»²⁾.

Legea prescrie în mod imperativ inserarea ei în polițe și bilete la ordin și o permite în un mare număr de creanțe, cum e polița de încărcare, împrumutul maritim «à la grosse»; warrantul, cekul—care poate fi la ordin, la purtător, sau către o anumită persoană—; la cari câțiva autori adaogă obligațiile creditului funciar, bonurile de tezaur, renta de stat, warantele agricole și acțiunile societăților anonime.

Această enumerație e limitativă? În afară de titlurile în cari legea a prescris sau permis inserarea clauzei la ordin, părțile nu pot—in virtutea principiului libertății convențiilor—să dea titlului forma *la ordin*, cu condițiunea bineînțeles că această formă să nu fie nici contra unei clauze expresă a contractului—ceace s'ar întâmplă dacă părțile au adoptat un singur mod de negociere excluzând pe oricare altul—, nici contra unei legi?

În fapt, practica a rezolvat chestiunea în mod afirmativ.

În adevăr, zilnic se emit cu clauza la ordin polițe de asigurare asupra vieții și maritime. Acestea din urmă, chiar când sunt emise către o anumită persoană—circulând însoțite de polița de încărcare—, urmează condiția acesteia, ceace le imprimă aceeași ușurință de circulație—in cazul în care polița de încărcare e la ordin sau la purtător.

Se vede, pe de altă parte, în multe împrejurări, un debitor declarând în titlul necuviințat creditorului său, că înțelege să se oblighe nu către o anumită persoană, dar către acel care va proba, prin șirul regulat de giruri, calitatea de a încasa suma, sau mai bine zis purtătorul titlului. În această situație se găsește patronii cari plătesc lucrătorilor în bonuri de salariu.

Notariatul s'a familiarizat cu această clauză. Astfel se emit acte de împrumut garantate sau nu printr'o ipotecă.

Nu arareori se întrebuințează titluri la ordin

²⁾ Paul Gide, *Novation en droit romain*, p. 439; Goldschmidt, *Handbuch für Handelsrecht*, 3 edit., 1891, p. 92-91.

pentru contractele de cumpărări-vânzări, sub formă de filiere. Vânzătorul emițător își asumă prin ele obligația de a da mărfurile și a îndeplini celelalte obligații accesorii, cum de exemplu a aviză de locul unde trebuie să se facă predarea lor, a prezentă mostrele, aceleuia care va prezentă titlul dovedind că e posesor³⁾.

În traficul drumurilor de fier în Franța, în-trebuințarea recipisei «*récipissé*» s'a substituit scrisorilor de cărat — de altă dată. Or forma la ordin—obișnuită în aceste din urmă—nu e admisă de căile ferate în primele, și atunci s'a pretins din toate părțile modificarea legii în acest sens. M. Grousset, directorul magazinelor generale, a susținut o în «*Gazette Commerciale*» din 20 Decembrie 1896. Ministerul de comerț însă nu a rezolvat în mod favorabil acest desiderat⁴⁾.

Această extensiune dată de practică dispozițiilor legale este licită? Sau trebuie interzisă ca contrară principiilor de ordine publică cărora nu e permis să se dereage?

Cu toate că întrebarea nu e pusă decât pentru clauza la ordin și că în tratarea chestiunii nu ne vom ocupa decât de ea, aceeași soluție trebuie dată și pentru clauza la purtător, căci ea prezintă un mecanism asemănător—și deci trebuie analizate în același fel.

E adevărat că s'a încercat de către Worms a atașa fiecare din aceste clauze unei concepții deosebite.

Clauza la ordin nu ar fi, după el, decât o stipulație pentru altul; subscriitorul se obligă la început către persoana cu care a contractat, iar în cazul în care această persoană ar negocia titlul, se obligă către purtătorul eventual. Această stipulație față de un terțiu necunoscut, grefată pe stipulația față de un început pentru sine însuși, face ca întreaga operație să devie regulată și justifică dreptul personal și direct.

În ceea ce privește clauza la purtător, ea ar legă pe semnatar — după același autor—in virtutea unui act unilateral.

«Atari distincțiuni sunt arbitrare. Trebuie să bazăm explicarea lor pe același fundament rațional, cu atât mai mult cu cât nici nu e posibil a ști dacă dela una la alta este sau nu, din punct de vedere istoric, un raport de succedență. Brunner, care le-a analizat pe amândouă și a reunit documentele din diferite epoci

cari se refereau la ele, nu și-a dat cu părerea că una ar fi dat naștere celeilalte—, chiar dacă ar fi adevărat că la originea una din clauze, cea la ordin de exemplu, ar fi fost singură întrebuințată»⁵⁾.

Ceeace rămâne cert e că, în mod general, teoria titlului la purtător se aplică *mutatis mutandis* titlului la ordin. Așa se și explică că în Germania autorii le clasează sub aceeași rubrică — *Werth papiere* — pe amândouă.

Dar dacă se poate stipula într'o creanță posibilitatea transmiterii sale prin mijlocul unui simplu gir, urmează ca ea să fie asimilată, din toate punctele de vedere, poliței sau biletului la ordin?

Care va fi efectul inserării clauzei la ordin asupra condițiilor existenței dreptului (condițiuni de fond și de formă), asupra funcționării transmiterii și stingerii sale.

Chestiunea nu a fost tratată până în prezent cu toată amplexarea cuvenită și în toate amănunțele.

Chestiunea generală — a girării titlurilor cari nu sunt la ordin decât prin voința părților — a preocupat puțin pe autori, iar pe de altă parte chiar nici din însăși jurisprudența instanțelor noastre, nu se poate extrage un sistem⁶⁾.

În anul 1894, Facultatea de drept din Paris a căutat să atragă atențiunea juriseconștilor asupra acestei chestiuni și să-i îmbie să împlinească această lacună — alegând-o ca subiect la concursul pentru decernarea premiului Rossi, și dând explicațiile necesare de modul cum ar trebui să fie tratată.

Conurenții vor căuta origina istorică și extinderea succesivă a clauzei la ordin, vor examina dacă această clauză poate fi inserată în titlurile de creanță în cari nici un text de lege nu a permis-o, și dacă transmiterea lor prin gir e supusă acelorași forme și produce aceleași efecte, oricare ar fi titlul. Ei nu vor omite a indica soluțiunile date de legislațiile străine chestiunilor mai importante și vor supune unei exam-n critice pe cele primite în Franța.

Dar zadarnic a rămas apelul. Un singur memoriu a fost prezentat după informațiile lui Bailly, care fiind insuficient, nu a obținut premiul.

De a'unci și până azi, au apărut mai multe lucrări răslețe, fără ca vreuna să îmbrățișeze chestiunea sub toate fețele sale.

³⁾ Codul com. german, prin art. 363, nu admite girarea titlurilor în care prestația unei părți e subordonată unei contra-prestații, și s'a ridicat dreptul legislațiilor teritoriale de a derogă dela această interdicție. Daring și Hachemburg. *Handelsgesetzbuch*—von 10 Mai 1897, II, p. 423 nota 2 și 6.

Pentru dreptul francez vezi: Rippert—Promesse d'achat au porteur—*Annales de dr. comm.* 1904, p. 44.

⁴⁾ *Annales de dr. comm.* 1897, p. 72. Les *recipisses* à ordre dans le trafic des chemins de fer.

⁵⁾ Thaller. De la nature juridique du titre de crédit, p. 85, No. 95; *Wahl*. *Traité des titres au porteur*, t. I, p. 33, et. 3; *Brandt*. *Le così dette clausale al portatore nei documenti cavensti*—în *Revista di diritto commerciale* 1906, p. 525—și 1907, p. 18; *Bailly*. De la clause à ordre dans les polices d'assurance sur la vie et maritimes, p. 19—24.

⁶⁾ Lyon-Caen: *Traité de droit commercial*, t. I, No. 1104, Nota 6.

Se poate spune despre ea ceea ce Saleilles zicea în «*Essai d'une théorie de l'obligation d'après le projet du Code Civil allemand*» — în general despre teoria titlului la purtător — că în Franța această teorie «*est encore à faire*».

Vom încerca-o și noi, luând de bază legislația și jurisprudența franceză.

DUMITRU GALAȘESCU

(Va urma)

Doctor în drept dela Facultatea din Paris,
Avocat

Judecăt. rurală Berevoești, oc. Domnești (Mușcel)

Audiența de la 19 Septembrie 1912

Cartea de judecăt. civilă No. 30

Ion Georgescu cu D-r. I. Nanu-Mușcel ș. a.

Servitute. — Servitute de trecere. — Stabilirea ei numai prin titluri. — Teren infundat, care însă are mai multe eșiri în calea publică. — Dacă dreptul de trecere se poate stabili prin prescripțiune. — (Art. 616, 619 și 624 C. civ.)

După art. 624 c. civ., servituțiile necontinue și neaparente nu se pot stabili decât prin titluri.

Prin urmare, servitutea de trecere intrând în cadrul unor asemenea servituții, întrucât nu este aparentă și nu poate avea prin firea sa caracterul de continuitate, nu se poate stabili decât prin titluri, afară de cazul când e vorba de un drum de trecere dela un teren infundat, adică care nu are altă eșire la drumul public, caz în care servitutea se poate stabili și prin prescripțiune.

Astfel, dacă un teren mai are și alte eșiri pe calea publică, acel teren neputându-se socoti ca infundat, servitutea nu se poate stabili prin prescripțiune.

Judecătă,

Asupra acțiunii de față:

Având în vedere că Ion Georgescu, din București, strada Lucaci No. 16, prin petiția înregistrată la No. 5533, din 23 Ianuarie 1912, a chemat în judecăt. pe d-lor. Dr. I. Nanu-Mușcel, domiciliat în București, bulevardul Colți No. 4, Dr. Constantin Nanu, din București, strada Primăverii; Dimitrie Nanu, funcționar la Ministerul de industrie și comerț, Maria Milan Tănăsescu și Milan Tănăsescu, personal si ca soț pentru autorizare, din București, strada Speranței No. 44, spre a-i respecta dreptul de trecere pe drumul ce trece pe proprietatea acestora spre Malu Câmpulung și a-i plăti 4000 lei daune, cauzate prin faptul că a fost oprit de către părății, de a mai trece pe acest drum și astfel a fost nevoit a înceta exploatarea minei sale de cărbuni ce are în raionul comunei Berevoești, iar prin petiția înregistrată la No. 272, din 12 Septembrie 1912, reclamanta a cerut a mai fi obligați părății a-i mai plăti câte 400 lei pe fie care zi, daune cominatorii, de a înceta acțiunea și până la definitivă tranșare a procesului;

Având în vedere susținerile părților prezinte:

Având în vedere că reclamantul a cerut și obținut concesionarea unor terenuri cu cărbuni situate în raionul comunei Berevoești. Pentru exploatarea acestor terenuri reclamantul a simțit nevoia de a utiliza un drum ce trece prin proprietatea părăților Dr. I. Nanu — Mușcel, Dr. C. Nanu, Dimitrie Nanu și Maria Milan Tănăsescu, spre a esi la calea publică. Curând însă după începerea exploatării, a fost oprit de către părății, de a mai trece pe acest drum pe motiv că ne

având cu dânșii nici o învoire, nu poate utiliza de dreptul de trecere prin proprietatea lor;

Reclamantul, ne având un alt drum de eșire din perimetrul concesionat dânsului — după cum susține — a fost nevoit a înceta exploatarea și face prezenta acțiune, cerând a fi lăsat să exercite mai departe dreptul de trecere pe proprietatea părăților, și a fi obligați aceștia la 4000 lei daune, cauzate prin intreruperea lucrului în mină — drept consecință a faptului părăților, iar prin petiția din 12 Septembrie corent, reclamantul mai cere a fi obligați părății să-i mai plătească și câte 400 lei pe fie care zi de la intentarea acțiunii și până la definitivă tranșare a acestui proces cu titlu de daune cominatorii;

Având în vedere că reclamantul, în susținerea acțiunii sale afirmă că terenul al cărui subsol îl are în concesionare este un loc infundat, iar drumul ce-l reclamă a servit de trecere spre calea publică din timpuri imemorabile așa în cât are drepturi asupra acestui drum;

Părății, pe de altă parte, nu recunosc îndelunga posesie a reclamantului, sau a autorilor lui, asupra acestui teren și adaugă că or care ar fi fost starea de fapt anterioră, întrucât nu poate fi vorba de cât de o posesie precară, și cum nu li se poate opune un titlu al lor care să stabilească servitutea cerută, reclamantul nu poate cere drept de trecere decât despăgubindu-i, conform dispozițiilor legii minelor (art. 54 al. II și 55);

Considerând că prin art. 624 codul civil se spune «servituțiile necontinue și neaparente nu se pot stabili de cât prin titluri»;

Că, servitutea de trecere intră în cadrul acestora, întrucât ele nu sunt aparente și nu pot avea, în însăși firea lor, caracterul de continuitate, ele ne fiind în majoritatea cazurilor de cât acte de pură toleranță, născute din raporturile de bună vecinătate;

Considerând, însă că atunci când este vorba de un drum de trecere de la un teren infundat, situația juridică se schimbă, putându-se câștiga aceste servituții și printr'un exercițiu continuu;

Intr'adevăr:

Legiuitorul prin art. 616 codul civil, impunând obligația de a se da proprietarului terenului infundat «drum spre calea publică», îi dă acestuia sursa dreptului său, care exercitându-l nu se mai bucură de o pură toleranță, ci exercită un drept al său acordat de lege, cu tendința manifestă de a-și consolida dreptul său printr'o trecere continuă și prelungită;

Că, de altfel, acest principiu rezultă și din art. 619 cod civil când se spune că «acțiunea de despăgubiri, în cazul art. 616 cod civil, este prescriptibilă, iar trecerea trebuște să urmeze după prescripție» de și acțiunea de indemnizare nu s'ar mai putea admite;

Considerând că în ce privește calificarea dată de lege de «pământuri infundate», trebușe considerate ca atare nu numai acele terenuri care sunt infundate prin situația lor naturală, dar toate acele terenuri ce au dobândit această situație, prin comerțul zilnic, sau în mod general prin faptul omului, cum ar fi un teren învecinat de toate părțile de proprietăți streine, fără un acces la calea publică; singurele condițiuni cerute ca terenul să fie infundat, în înțelesul legii, este ca să nu fi fost pus în această situație prin faptul voit al proprietarului său, cum bună oară ar fi o fracționare a terenului printr'un schimb, sau o vânzare împrudentă și al II-lea, origina acestei infundări să fie necunoscută;

Pe de altă parte, nu trebuște a se perde din vedere că art. 616 cod civil formulează o gravă restricțiune adusă dreptului absolut de proprietate, dictată însă de nevoile economice sociale, ca nu cumva unele proprietăți să fie puse în imposibilitate de a fi exploatare;

«Proprietarul al cărui loc e infundat... poate cere trecere... pentru exploatarea fondului» zice art. 616 codul civil. Prin urmare, de vreme ce art. 616 este redactat în vedere ca terenurile să poată fi exploatare, tot ca închis trebuște considerat și acel teren care, în afară

de drumul reclamat, ar mai avea și alte eșiri spre calea publică, dar insuficiente pentru exploatarea fondului, cum ar fi o potecă, sau un drum dar atât de greoi și de așa natură încât, chiar lucrat și amenajat. nu ar putea fi făcut accesibil sistemului obișnuit de exploatare, ce voește a se face asupra fondului;

A socoti locuri înfundate, în înțelesul art 616 cod civil, numai acele terenuri ce sunt închise printr'o cauză naturală, iar nu și pe acele închise printr'o cauză morală, sau și pe acelea care ar mai avea și o altă eșire la calea publică dar insuficient și imposibil de utilizat, ar fi a ridica proprietarului unui asemenea teren închis pentru exploatare, orice posibilitate de a pune în valoare terenul său, cea ce ar fi nelogic și neechitabil; a da o asemenea interpretare art 616 cod civil, ar însemna a ridica acestui articol tot fondul său util și ar nesocoti toate principiile economice și sociale ce a determinat pe legiuitor la redactarea lui;

In fond:

Având în vedere, că s'a admis a se face o cercetare locală în cauză spre a se stabili «devizul» dacă terenul concesionat reclamantului este închis în înțelesul art 616 cod civil și anume în condițiunile mai sus arătate, așa în cât ar putea cere drum prin proprietatea păraților, sau a putut prescrie o asemenea trecere exercitată continuu, mai bine de 30 ani după cum s'a pretins;

Considerând că la cercetarea locală s'a constatat: că, din perimetrul concesionat reclamantului pornesc patru drumuri spre calea publică, dintre care și anume: drumul zis la «Bâdea mică», sau «a lui Dragomir» și drumul «Bâdea mare» duc la râul Bratia, pe care-l traversează și ies în șoseaua publică zisă «a Prințului», și alte două și anume «drumul Ciocanului» și cel în litigiu, care ambele duc în Mahalaua Malu, pendinte de orașul Câmpulung;

Pentru a se decide însă dacă terenul reclamantului este sau nu închis în înțelesul legal al cuvântului, urmează a se examina: dacă, în afară de trecerea reclamată, celelalte drumuri aflate în perimetru sunt eșiri la calea publică, conform cu principiile expuse mai sus, așa încât pot fi utile în exploatarea fondului reclamantului;

Din cercetarea locală făcută în cauză și din depozițiile martorilor se constată următoarele:

1) Drumul zis «Bâdea mică» sau «a lui Dragomir» prin intermitența ce prezintă în aparență, rezultă că este mai mult o trecere tolerantă pentru strângerea fâneței, fapt ce se confirmă și de arătările martorului Nicolae Niță Matei, care adaugă că acest drum, astăzi este definitiv închis de către un oarecare Dragomir, pe proprietatea căruia trece;

De altfel, prin împrejurarea că drumul acesta, la capul său de nord spre râul Bratia, se angajază pe o distanță de aproape 50 metri, pe albia unei văi, este impracticabil cu desăvârșire;

Așa dar, acest drum neputând servi în exploatarea ce voește a face reclamantul, urmează a fi scos din discuție;

2) Drumul zis «la Ciocanu» iese din perimetrul concesionat reclamantului din apropierea minei și după ce face un mare cerc în afară de vârful dealului, reîntră în perimetrul, sub numele «drumul la Cocos», iar de aci coboară în mahalaua Malu din orașul Câmpulung. Acest drum, după ce trece o pantă greoaie, la eșirea lui din perimetru rămâne în rest aproape plan, până la punctul de unde începe să coboare în orașul Câmpulung E. suficient de larg pentru transport și este așa de întărit încât face impresia a fi lucrat;

Martorii reclamantului: Nicolae Niță Matei, Oancea Ion Aldea, Gh. Preoteasa și Ion Ion Aldea arată că acest drum din cauza pantei menționate, nu a servit pentru transportul cu căruța; iar martorul I. Ișbășescu tot al reclamantului, conductor în Serviciul tehnic al județului, arată că drumul acesta nu poate servi pentru transport cu căruța, adăugând că nici nu s'ar putea face carosabil, chiar lucrându-l afară dacă s'ar

face oare-care variante. Aceste afirmațiuni ale martorilor reclamantului însă, fără a pune la îndoială buna lor credință apar ca simple aprecieri personale, ce se dovedesc a fi eronate fiind desmintite prin arătări concise ale celorlalți martori. Într'adevăr, martorul reclamantului Gh. Tuță, declară că a cărat pe acest drum bulmaci de stejar pentru mină, și martorul Ion Ciobanu tot al reclamantului, fiind în serviciul său, declară că desi cu încărcătură redusă, a cărat, totuși, pe aci lemne cu căruța. Iar toți ceilalți martori sunt unanimi arătând că pe drumul Ciocanu, se poate trece cu căruța încărcată. Astfel: Dumitru Sava și Dumitru Aldea propusi de reclamant și Andrei Constantinescu și M. Georgescu propusi de părăți, arată că s'a cărat pe acest drum al Ciocanului, lemne cu căruța de către oameni din Oțelu spre Câmpulung, adăugând că a preferat drumului în litigiu pe acesta, fiind că desi mai lung, prezintă avantajul că în vremurile ploioase nu era înpotmolit.

3) Drumul zis la Malu, care este și cel în litigiu, iese din perimetrul minei reclamantului și după ce traversează prin câteva proprietăți streine, intră în moșia păraților, unde se află propriu zis litigiu și nu părăsește această proprietate până în Mahalaua «Malu» a orașului Câmpulung. Drumul acesta are de urcat o pantă foarte puternică, chiar pe proprietatea păraților, înainte de a coborâ în oraș, pantă ce face circulația lor anevoioasă, mai cu seamă în vremurile ploioase din cauza noroiului ce se formează. Faptul că circulația lui este anevoioasă în vremurile rele, rezultă și din depoziția martorului Marin Georgescu, care arată că în vremurile ploioase preferă a face transporturi pe drumul Ciocanului din cauza noroiului format. De altfel, drumul acesta este destul de frecventat și martorii sunt unanimi a recunoște că a servit de trecere tot-d'una oamenilor din partea locului;

Și, în sfârșit, 4) Drumul zis «la Bâdea-mare» care se desparte de drumul de mai sus, cam la vreo sută de metri în afara perimetrului minei spre sud, înconjură întreg perimetrul și îndreptându-se spre nord, trece prin cătunul Bratia și traversând râul Bratia, iese în șoseaua publică zisă «a Prințului». Drumul acesta prezintă avantajul asupra tuturor celorlalte, că nu urcă nici o rampă, ci numai coboară și are caracterul public, întrucât leagă cătunul Oțelu, de cătunul Bratia. Martorii sunt unanimi a arăta că s'au servit de acest drum tot-d'una, ne fiind niciodată turburați de cineva în trecerea lor;

Că așa fiind se vede din cele expuse mai sus, că reclamantul mai are eșire din perimetru, în afară de drumul în litigiu și drumul «Ciocanului» și mai cu seamă drumul «Bâdea mare».

Având în vedere că de către reclamant, prin apărătorul său, s'a ridicat obiecțiunea că drumul «Ciocanului» este impracticabil și deci nu-i poate ridica drepturile sale asupra drumului în litigiu; și

2) Drumul zis «la Bâdea mare» formându-se afară din perimetru său, din drumul în litigiu, nu-i poate fi opozabil, cu atât mai mult cu cât dânsul și autorii săi trecând pe drumul în litigiu mai bine de 30 ani a prescriis cel puțin modalitatea trecerei;

Considerând că în ceia ce privește prima obiecțiune, din cele expuse mai sus se constată a fi inexactă, întru cât atât martorii reclamantului D. Aldea, Gh. Tuță, D. Sava și Ion Ciobanu, cât și toți martorii părătului, arată că au trecut pe aci cu căruțele cu lemne fie si cu un transport redus prin urmare drumul poate fi utilizat și fără îndoială prin lucrări și amenajeri, s'ar putea face propriu transporturilor și mai mari;

Arătările făcute de martorii reclamantului Nicolae Niță Matei și Dumitru Sava că drumul acesta în urma ploilor din ultimul timp s'a mai stricat, nu poate avea nici o influență asupra situației anterioare întentării acțiunii—chiar dacă s'ar admite că în urma cercetării locale acest drum a devenit cu desăvârșire impracticabil; împrejurarea aceasta, nu schimbă situația ju-

ridică în speță și reclamantul nu poate pe bază ei să ceară drepturi prescrise asupra drumului, conform art. 619 cod civil, fiind că până acum terenul său nefiind închis, trecerea sa pe aci a avut caracterul de toleranță ;

Cel mult, dacă dovedește că în urma acestui fapt, terenul său a rămas închis, poate cere drepturi de trecere, însă numai după o justă și prealabilă despăgubire, conform art. 616 cod civil ;

În ceiace privește cea de-a doua obiecțiunea Afirmațiunea reclamantului este inexactă, sau mai bine zis este impropriu exprimat că drumul «Băndea mare» se formează din drumul în litigiu în afară de perimetru. Din cercetarea locală se constată că din terenul reclamantului, prin partea de sud, ese o singură arteră de comunicație, fără a-i se putea pune un nume bine definit. Acest drum, în afară de perimetru, cam la 10) de metri, se ramifică în două, o parte o ia în spre cătunul Oțelu și de aci intră în drumul «Băndea-mare», iar altă parte o ia spre Mahalaua «Malu» a orașului Cămpulung și plecând de la punctul de ramificație, după ce trece pe câteva proprietăți streine, intră în proprietatea părților unde formează punctul în litigiu ;

Că, așa fiind, este cu desăvârșire neînțeleasă susținerea reclamantului, că întrucât dânsul contestă drumul «Malu» într'un anumit punct, afectează acest drum pe întreaga întindere, prin urmare și artera comună cu drumul «Băndea-mare» până în perimetru ;

Intr'adevăr :

Contestație din punctul de vedere juridic este orice discuție între două sau mai multe persoane, născută din drepturile ce fie care reclamă asupra unui obiect bine precizat. În speță, litigiul fiind angajat între moștenitorii Gh. Nanu și reclamant, asupra unei porțiuni din drumul zis «Malu» și anume asupra părții ce trece prin proprietatea lor, ar fi nejuridic a admite, că aceiași moștenitori discutând reclamantului drepturile lor, discută în același timp și drepturile altor proprietari, pe terenurile cărora mai trece drumul în discuție, dar cari nu au intervenit în instanță, și care lasă toată libertatea trecerii pe proprietățile lor. A admite acest fel de a vedea, ar fi a ignora toate principiile de drept și a introduce în proces părți fără consimțământul lor, obținând față de dânsle hotărâri judecătorești, ce nu le sunt opozabile și nici nu le pot profita. Așa dar, discuția fiind în speță numai pentru o porțiune din drum, tot restul lui este liber cât timp nu este discutat de cei în drept, și drumul «Băndea-mare» intrând în perimetru pe o arteră ce nu e în proces, drumul spre perimetru rămâne liber în această direcție și accesibil tuturor ce voesc a-l utiliza ;

Având în vedere că, de asemenea neînțeleasă este afirmațiunea reclamantului că întrucât dânsul a trecut pe drumul în litigiu mai bine de 30 ani, a prescris modalitatea de trecere ;

Intr'adevăr : proprietarul unui teren infundat poate prescrie modalitatea de trecere prin 3) ani spre calea publică, în sensul că proprietarul fondului aservit nu-i poate forma o variantă a drumului, cum nici proprietarul infundat, ce are o trecere prescrisă nu poate cere vecinului o altă trecere, sub motiv că ar fi mai scurtă, se cere însă ca primă și fundamentală condiție ca terenul să fie infundat ceiace tocmai se discută. Ori, din toate cele mai sus expuse rezultă, că terenul reclamantului în afară de drumul în litigiu, mai are eșire la calea publică prin alte două drumuri ;

Părea că se poate prescrie modalitatea trecerii fără nici o altă condiție, ne-ar duce fatal la ideea că se poate prescrie, prin uz de 3) de ani, eșirea ori-cărui teren infundat sau nu, ceiace ar însemna o flagrantă eludare a articolului 619 cod civil care spune categoric că nu se poate prescrie decât serviciile continue și aparente, în rândul cărora nu intră și servitutea de trecere ;

Având în vedere că reclamant în apărătorul său spune, în sfârșit, că întrucât în perimetrul său are închisi o mulțime de mici proprietăți, care realmente nu au o altă eșire la calea publică decât drumul în

litigiu dânsul substituit în drepturile lor, în calitate de exploatare concesionar, poate cere prescripția de trecere pe drumul de care dânsii tot d'aua s'au servit ;

Considerând că dreptul de proprietate este, fără îndoială, un drept exclusiv în esența lui și garantat de lege, ca fiind fundamental real pe care este clădit întreg edificul social ;

Dar, tocmai fiind că el este garantat tuturor, ca nu cum va dreptul de folosință al unora să fie înăbușit de expansiunea drepturilor celorlalți, nu s'a putut lăsa proprietății un drept prea absolut în manifestațiile ei exterioare ca fiind periculoasă în această formă armoniei generale ;

Legiuitorul, bazat pe ideea de utilitate publică pornită din principiu de solidaritate socială s'a văzut nevoit a aduce oare-care restricțiuni dreptului absolut de proprietate, atunci când drepturile celorlalți se simteau atinse. Din aceste considerațiuni sociale a isvorât dreptul de expropriere, pentru utilitate publică și drepturile arogate de Stat, asupra subsolului în anumite împrejurări și tot aci își auorigina dispozițiunile articolului 616 cod civil și în general toate prescripțiunile relative la servituți și reglementate de lege. Tocmai însă că aceste dispozițiuni sunt o atingere a drepturilor dobândite și garantate, ele nu trebuiesc să fie interpretate, prea elastic, ci strict în cadrul lor și în vederea legiuitorului ;

Cu reflex în speță :

Având în vedere că obiecțiunea reclamantului mai sus arătată, pe primul rând nu este cu nimic dovedită, fiind că prin nimic nu s'a dovedit că proprietarii mici, închisi în marginile perimetrului concesionar, nu au avut și nu au un alt drum de eșire decât drumul în litigiu. Dar chiar dacă în fapt ar fi așa, totuși obiecțiunea nu poate fi justificată în drept ;

Art. 616 și urm. din codul civil formulează o gravă atingere adusă extensiunii dreptului de proprietate, creată însă în interesul proprietății, cu scopul economic ca nu cumva terenurile infundate să rămână neexploatare. Deci, prima și fundamentală condițiune ca aceste articole să-și găsească aplicare este : ca proprietarul ce reclamă o servitute de trecere, sau prescripția acestei servituți, să aibă un teren infundat. Nu poate proprietarul unui perimetru concesionar, cu mai multe eșiri la calea publică, să se prevaleze de drepturile, în speță nevalorificate încă, a micilor proprietari infundați, sau nu, închisi însă în perimetrul său, fiind-că ceiace se judecă este situația fondului de exploatat. Pot micii proprietari infundați să ceară servitute de trecere pe locurile vecine ori-când, fiind-că condiția specială a lor le crează dreptul ; proprietarul perimetrului concesionar, înăuntrul căruia sunt închisi acești mici proprietari însă, nu se poate prevala de aceste drepturi, dacă mai are alte eșiri spre calea publică, fiind-că situația sa juridică, este alta și-i lipsește condiția fundamentală pe care rezidă dreptul ce reclami : terenul infundat. A admite o altă părere ar însemna ca printr'o interpretare abilă a legii să ne îndepărtăm de la prescripțiunile categorice ale art. 616 cod civil și urm a ne scoti ideea ce a servit de genază a acestor articole și a isbi în drepturile de proprietate fără o absolută necesitate și fără vre-un text prescris de lege, ceiace fără îndoială nu este cu puțință ;

Considerând că din toate cele expuse mai sus, perimetrul concesionar reclamantului, nu poate fi scotit teren închis în înțelesul art. 616 și următorii cod civil și deci nu se poate reclama drepturi prescrise asupra drumului ce trece pe proprietatea părților ;

Că, așa fiind, acțiunea de față este neînțeleasă și cată a fi respinsă ca atare, fără a mai fi util a examina cererea de daune formulată și nici celelalte chestiuni de detaliu ; de asemenea, cererea de daune cominatorii, cade de la sine ca o cerere accesorie ;

Pentru aceste motive, judecata respinge, etc.

Judecător (s) *Dimitrie Necescu*

OBSERVAȚIE. — Dreptul de trecere fiind o ser-

vitute *necontinuuă*, ca una ce are nevoie de faptul actual al omului spre a fi exercitată (art. 622 § 1), nu poate fi stabilit prin prescripție, nici prin proba testimonială, ci numai prin titlu, și aceasta chiar atunci când acest drept s'ar anunța prin lucrări aparente; căci servituțile necontinue nu-și pierd caracterul lor de necontinuitate și nu devin continue nici chiar în caz când s'ar manifesta prin semne externe și vizibile. Asupra acestui punct nu există nicio discuție. Vezi Cas. rom. Bult. 1911, pag. 816 și *Curierul Judiciar* din 1911, No. 78, p. 730; *Curierul Judiciar* din 1912, No. 81, p. 958; Trib. Bacău, *Dreptul* din 1913, No. 52 (sentință bine motivată de către d-l judecător C. St. Bossie), precum și multe alte decizii citate în tom. III, parte I-a, al Coment. noastre, p. 817, nota 1 (ed. a 2-a).

Numai servituțiile continue și aparente, precum este, de exemplu, servitutea de vedere, pot fi dobândite prin prescripția de 30 ani (art. 623), pentru că numai ele sunt susceptibile de o posesiune publică, fără care prescripția nu poate să existe.

Dar judecătoria ocol. Domnești nu se mărginește aci; ea merge mai departe, punând în principiu că dreptul de trecere poate fi stabilit prin prescripție, de câteori este vorba de a procura un asemenea drept proprietarului unui loc înfundat. Aici trebuie să recunoaștem că se face o mică confuzie între dreptul ce aparține proprietarului înfundat și modul de a exercita acest drept.

Dreptul care aparține proprietarului înfundat, în virtutea legii, nu poate fi dobândit prin prescripție, căci nu se poate dobândi ceea ce cineva are de mai înainte. (Vezi Aubry et Rau, III, § 243, p. 52, ed. a 5-a și alți autori citați în tomul III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 784, ed. a 2 a. Vezi și Cas. rom. Bult. 1911, p. 1610 precum și *Curierul Judiciar* din 1912, No. 24, p. 281).

Acest drept poate fi exercitat oricând, el fiind imprescriptibil, numai dreptul vecinului la despăgubire fiind supus prescripției (art. 619). (Cas. rom. Bult. 1902, p. 776).

Ceea ce, după părerea generală, este supus prescripției nu este dreptul în sine al proprietarului înfundat, ci modul de a exercita acest drept și determinarea locului pe unde trecerea trebuie să se exercite.

Această prescripție ținând loc de convenție, ar ridică, după unii, proprietarul pe a cărui fond trecerea este stabilită, dreptul de a cere ca ea să se exercite pe fondul altuia sau pe o altă parte a propriului său fond.

Acestea sunt, dacă nu ne înșelăm, adevăratele principii. Confuzia între stabilirea prin prescripție a însuș dreptului proprietarului înfundat și aceea a modului de exercitare a acestui drept, este

foarte comună. Am găsit-o și într-o sentință a unui tribunal francez. Lucrul se explică prin împrejurarea că materia servituțiilor este abstractă și, în unele părți, grea de priceput.

D. ALEXANDRES.O

Justiția de pace din Carpenaras

— 11 Aprilie 1913 —

Servitute. — Drept de trecere. — Loc înfundat prin faptul celui ce reclamă trecerea. — Inadmisibilitate. — Art. 682 urm. C. fr. (616 urm. C. civ. rom.).

Art. 682 urm. din codul civil (616 urm. C. civ. rom.), după care proprietarul unui loc înfundat, ce nu are nici o ieșire la calea publică poate să reclame o trecere pe locul vecinului său, sub condiția însă de a-l despăgubi de daunele cauzate prin exercițiul acestei servituți, nu-și primește aplicare de câte ori locul celui ce reclamă trecerea este înfundat prin propriul său fapt.

OBSERVAȚIE. — Origina servituței legale statornicită de art. 616 urm. C. civ., este cunoscută. Știm, în adevăr, că venerația ce Romanii aveau pentru mormintele strămoșilor lor, își găsisse consfințirea sa și în legea pozitivă, căci acel care avea un mormânt într'un loc înfundat putea să dobândească un loc de trecere dela proprietarul în al cărui fond mormântul eră înfundat, plătindu-i o dreaptă despăgubire. (L. 12, Pr., *ab initio*, Dig., *De religiosis et sumptibus funerum*, 11; 7).

Această dispoziție specială a fost generalizată de interpreții dreptului roman, și mai în urmă de redactorii codului francez, în temeiul interesului obștesc. care nu permite ca un fond să rămâe necultivat și neroditor, din cauza lipsei de trecere. De aceea, dreptul proprietarului unui loc înfundat de a cere o trecere pe locul vecinului său, este imprescriptibil. (Cpr. Judecăt. ocol. Cloșani, *Curierul Judiciar* din 1901, No. 83, cu observația noastră, și alte autorități citate în tom. III, partea I-a al Coment. noastre, p. 776, nota 2, ed. a 2-a).

Proprietarul unui fond înfundat sau închis și care nu are nici o ieșire la calea publică, poate deci reclama o trecere pe locul sau mai bine zis pe *locurile* vecinilor, în interesul exploatărei fondului său.

Pentru ca acest drept să fie admisibil, se cere însă ca origina înfundății să fie necunoscută, sau ca locul să fi fost înfundat prin caz fortuit ori forță majoră, de exemplu: prin surparea pământului, năvălirea apelor, schimbarea de albie a unui râu, strămutarea sau îndreptarea unui drum public etc.; căci nimeni nu se poate înfunda prin însuș faptul său, impunând astfel o servitute proprietarilor vecini. «Obligația de a suferi trecerea de necesitate (*die Verpflichtung zur Duldung des Notwegs*), zice art. 918 § 1 din

codul german, nu are loc de câte ori comunicarea imobilului cu calea publică a fost desființată printr'un act voluntar al proprietarului (*durch eine willkürliche Handlung des Eigentümers*).

De câte ori, deci, un loc a fost infundat prin faptul proprietarului, de exemplu: prin ridicarea unei clădiri deacurmezișul drumului, printr'o vânzare sau împărțea, printr'un schimb, etc., de atâtea ori servitutea legală, statornicită de art. 616 urm. C. civ., nu va avea loc.

Acest punct este astăzi necontestat atât în doctrină cât și în jurisprudență. (Vezi C. Botez,

Noul Cod de ședință al judecătorului de ocol, p. 341 și numeroși autori străini citați în tomul III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 782, nota 1. Vezi în acelaș sens, Trib. Mehedinți și Vâlcea, *Curierul Judiciar* din 1905, No. 84 și *Dreptul* din 1900, No. 2; Cas. Florența. Sirey, 1901, 4, 26 și *Curierul Judiciar* din 1901, No. 83. cu observ. noastră; Cas. rom. Bult. 1911, p. 1244 și *Curierul Judiciar* din 1911, No. 85, etc.—Vezi însă Pardessus, *Servitudes*, 219, p. 286 urm., ed. din 1822).

D. ALEXANDRESCO

REZUMATELE JURISPRUDENTEI INALTEI NOASTRE CURTI DE CASATIE ¹⁾

CASATIE S. I

Recurenta D-tra P. S. Ungureanu ș. a., prin d-nii avocați E. Oeconomu și Obedeanu.

Intimata Ioana I. Dorondel prin d-l avocat D. P. Capeteanu.

***Privilegiul vânzătorului.—Ștergerea acestui privilegiu.—Dacă e nevoie de un jurnal al tribunalului care să ordone ștergerea privilegiului.—Prezentarea ambelor părți la judecător cu cerere prin care se arată că s'a achitat restul prețului.**

1. Pentru ștergerea privilegiului vânzătorului nu este nevoie de îndeplinirea formalităților cerute pentru radierea inscripțiilor ipotecare, de oarece, privilegiul vânzătorului se înscrie și se conservă prin simpla transcriere a actului de vânzare, spre deosebire de ipotecă, pentru a căror inscripțiune legea cere îndeplinirea unor anume formalități; prin urmare, lipsa unui jurnal din partea tribunalului prin care să se ordone ștergea privilegiului vânzătorului, nu poate constitui un motiv de nulitate, dacă se constată că ambele părți s'au prezentat judecătorului cu petiție semnată de ele cerând să se ia act că s'a achitat restul de preț și să se facă mențiune în registre despre această cerere. (Cas. s. I, decizia No. 546, din 7 Octombrie 1913, prin care se respinge recursul făcut contra sentinței Trib. Mehedinți, s. II, No. 231/910).

CASATIE S. II

Recurenta Soc. de asig. «Victoria» prin d-nii avocați Berindei,

I. Rădoi și N. Popovici.

Intimatul I. Baboi ș. a., prin d-l avocat I. Boteni.

***Urmărire imobiliară.—Imobil în indiviziune.—Dacă creditorul unuia din comostenitori poate scoate în vânzare partea indiviză a debitorului său.—Art. 1825 c. civ. și 494 pr. civilă.**

1. Din dispozițiunile art. 1825 c. civil și 494 pr. civ. rezultă că creditorii personali ai unui comostenitor nu pot urmări și vinde partea devălmașă a datornicului lor în imobilele moștenirii, până ce mai întâi nu se va determina această parte prin licitație sau prin împărțea ce au dreptul să o ceară.

¹⁾ Deciziile ale căror spețe sunt însemnate cu steluță * prezentând o importanță juridică deosebită, vor fi publicate în extenso în numerile viitoare. Redacția

Prin urmare, dacă printr'o hotărîre dată asupra împărțelei, cerută de parte din comostenitori, s'a determinat numai cătînea părții convenit debitorului urmărit, fără a se fi efectuat împărțea, fie prin licitațiune, fie prin împărțea în natură, tribunalul nu poate procedea la vânzarea silită a părții indivize a debitorului urmărit, înainte de a se determina și individualiză partea ce i se cuvine în imobil. (Cas. s. II, decizia civilă No. 181, din 27 Septembrie 1913, prin care s'a casat ordonanța de adjudecare a Trib. Ilfov, secția de notariat, No. 3278/913).

CASATIE S. III

Recurentul Ministerul de fin. prin d-l avocat Al. Zeuceanu.

Intimata Ioana G. Manoliu, lipsă.

Ministerul Public prin d-l Consilier Em. Anastasiu, care a ținut loc de procuror.

Taxe succesoriale.—Pământ rural mai mic de 5 hectare.—Scutire de taxă, când moștenitorii sunt descendenți.—Dacă scutirea se aplică și la construcțiunile făcute pe acel teren.—Art. 48 § 1 din l. timbrului.

1. Legiuitorul, scutind de taxa de înregistrare succesiunile deferite descendenților, când ele se compun din avere imobiliară rurală până la 5 hectare, a voit să avantajeze numai pământul și cultura lui obicinuită, nu însă specula ce s'ar putea face pe aceste terenuri, prin construirea unor case ce ar produce venit.

Prin urmare, nu poate fi scutită de taxa de moștenire o casă construită pe un pământ rural mai mic de 5 hectare, care însă nu servește de locuință săteanului, ci pentru speculă, producându-i un venit prin închirierea ei. (Cas. s. III, decizia No. 353, din 18 Septembrie 1913, prin care s'a casat sentința Trib. Putna, s. I, No. 7/913).

Ecouri dela examenele de drept

XLVII

— Care sunt deosebirile dintre *infantes*, *puberes* și *maiores*?

— Copilul de la naștere și până la 14 ani era *infans* și nu putea face niciun act juridic. Dela 14 ani înainte secolă pe părinte în for și l'asistă la diferite acte juridice. Pe urmă venea majoratul, care cerea o ceremonie religioasă și tăierea părului!